

Sygnatura akt II AKa 205/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 września 2015 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA Ryszard Ponikowski

Sędziowie: SSA Tadeusz Kielbowicz (spr.)

SSA Wiesław Pędziwiatr

Protokolant: Anna Czarniecka

przy udziale prokuratora Prokuratury Apelacyjnej Teresy Łozińskiej - Fatygi

po rozpoznaniu w dniu 9 września 2015 r.

sprawy z wniosku **Z. K. (1)**

o odszkodowanie i zadośćuczynienie

na skutek apelacji wniesionej przez wnioskodawcę

od wyroku Sądu Okręgowego w Legnicy

z dnia 20 maja 2015 r. sygn. akt III Ko 185/14

I. zaskarżony wyrok wobec Z. K. (1) utrzymuje w mocy,

II. stwierdza, że koszty postępowania odwoławczego ponosi Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Wnioskodawca Z. K. (1) na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego domagał się zasądzenia na jego rzecz od Skarbu Państwa kwoty 316.000 zł, tytułem odszkodowania i zadośćuczynienia za niesłuszne tymczasowe aresztowanie i pozbawienie go wolności w sprawie Sądu Śląskiego Okręgu Wojskowego we Wrocławiu, o sygn. akt: SoW 136/83, w okresie od 23 lutego 1983 r. do 27 października 1986 r. Ponadto wniósł o zasądzenie na jego rzecz równowartości 810 akcji (...) -u w łącznej kwocie 99.549 zł (po 122,90 zł za każdą akcję, według wycień na dzień 1 grudnia 2014 r.) oraz kwoty 45.098 zł za poniesione koszty postępowania karnego w sprawie.

Wyrokiem z 20 maja 2015 r., sygn. akt: III Ko 185/14, Sąd Okręgowy w Legnicy wydał następujące rozstrzygnięcie:

I. na podstawie art. 8 ust. 1 Ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U. nr 34 poz. 149 z późn. zmianami), zasądził od Skarbu Państwa na rzecz Z. K. (2) tytułem odszkodowania kwotę 190.744,15 złotych oraz tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę kwotę 56.000 zł za niesłuszne tymczasowe aresztowanie i skazania w sprawie sygn. akt: SoW 136/83 Sądu Śląskiego Okręgu Wojskowego w okresie od 23 lutego 1983 r. do 27 października 1986 r. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku.

II. w pozostałym zakresie wniosek Z. K. (1) oddalił.

III. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz radcy prawnego P. J. kwotę 120 złotych + podatek VAT za udzieloną wnioskodawcy pomoc prawną.

Powyższy wyrok w zakresie punktu II oddalającego żądanie wnioskodawcy o zasądzenie odszkodowania w wysokości równowartości 810 akcji (...) ((...) S.A. w kwocie 99.549 zł zaskarżył pełnomocnik Z. K. (1) radca prawny P. J., który zarzucił obrazę przepisu prawa materialnego, a to art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w zw. z art. 77 ust. 1 oraz art. 64 ust. 2 Konstytucji RP poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na błędnym przyjęciu, że brak możliwości podjęcia pracy stanowiący bezpośrednią konsekwencję wykonania orzeczenia karnego wobec wnioskodawcy nie mogą stanowić podstawy zasądzenia odpowiedniej kwoty odszkodowania.

Podnosząc powyższy zarzut skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie II części rozstrzygającej poprzez zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy kwoty 99.549 zł, jako równowartości 810 akcji (...) S.A. wycenionych na dzień 1 grudnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie jest zasadna i jako taka nie zasługuje na uwzględnienie.

Przed omówieniem postawionego w apelacji zarzutu należy zauważyć, iż w punkcie I części dyspozytywnej wyroku Sądu Okręgowego w Legnicy z 20 grudnia 2014 r., sygn. akt: III Ko 185/14 na rzecz wnioskodawcy została zasądzona kwota 190.744, 15 zł z tytułu odszkodowania oraz kwota 56.000 zł z tytułu zadośćuczynienia. Wyrok w tej części uprawomocnił się, a wysokość zasądzonych odszkodowania i zadośćuczynienia należy, zdaniem Sądu Apelacyjnego, uznać nie tylko za odpowiednią, ale też za godziwą.

Natomiast podniesiony w apelacji zarzut obrazę prawa materialnego jest bezzasadny.

W uzasadnieniu apelacji pełnomocnik wnioskodawcy podnosi, iż roszczenie o odszkodowanie dochodzone na podstawie ustawy z 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, jest roszczeniem o charakterze cywilnym i na tej podstawie wnioskodawcy Z. K. (1) przysługuje odszkodowanie za szkodę materialną, a obejmuje ona, stosownie do treści art. 361 § 2 k.c., straty poniesione przez poszkodowanego („damnum emergens”) oraz utracone przez niego korzyści („lucrum cessans”), albowiem ustawa lutowa nie zawiera odmiennych uregulowań w zakresie określenia wysokości szkody.

Zarzut niezastosowania art. 361 § 2 k.c. okazał się bezzasadny. Argumentacja zawarta w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku w przeważającej części odnosi się właśnie do kwestii uregulowanych w tym przepisie. Na stronie 10 „in principio” uzasadnienia Sąd „meriti” powołując się m.in. na judykaturę stwierdza wręcz, iż szkoda wynikająca z pozbawienia wolności ogranicza się do normalnych następstw i skutków bezpośrednio wynikających z wykonania orzeczenia, które skutkowało pozbawieniem wolności. Stwierdził też, że chodzi o normalny związek przyczynowy.

W judykaturze prezentowane jest niekwestionowane stanowisko, że nie jest możliwe uwzględnienie wszelkich, nawet pośrednich skutków orzeczenia (rozszerzonych w dłuższym czasie), (m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2013 r., sygn. akt: IV KK 292/12, KZS 2013/4/51, Legalis nr 617793 z 17 października 2012 r., sygn. akt: IV KK 212/12, Legalis nr 546802; postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 24 marca 1993 r., sygn. akt: II AKz 56/93, KZS 1993/3/33; wyroki Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 28 maja 2009 r., sygn. akt: II AKa 138/09 i z 30 grudnia 2010 r., sygn. akt: II AKa 422/10, KZS 2011/5/120).

W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku rozważano wprost kwestie dotyczące braku związku przyczynowego pomiędzy podnoszoną przez wnioskodawcę szkodę wynikającą z niezasądzenia równowartości 810 akcji (...) -u, a wykonaniem orzeczenia o pozbawieniu go wolności. Sąd Apelacyjny w całości podzielił te rozważania zawarte na stronach 12-13 uzasadnienia zaskarżonego wyroku uznając, iż brak jest podstaw aby je kwestionować.

Apelujący wywodzi, iż bez pozbawienia go wolności wnioskodawca nie utraciłby zatrudnienia w (...) -ie w okresie od 23 lutego 1983 r. do 27 października 1986 r., w związku z czym nie utraciłby uprawnień do bezpłatnego nabycia akcji tej firmy. Oczywistym jest, iż pomiędzy niesłusznym skazaniem a wynikającymi z niego konsekwencjami musi zachodzić związek przyczynowy. W orzecznictwie przyjmuje się, iż związek przyczynowy jest kategorią obiektywną i należy go przyjmować jako obiektywne powiązanie ze sobą zjawiska nazywanego „przyczyną” ze zjawiskiem określonym jako „skutek”. Ustawodawca wprowadzając w art. 361 § 1 k.c. dla potrzeb odpowiedzialności cywilnej ograniczenia odpowiedzialności tylko za normalne (typowe, występujące zazwyczaj) następstwa działania lub zaniechania, z których szkoda wynikała nie wprowadza związku przyczynowego w rozumieniu prawnym, odmiennego od istniejącego w rzeczywistości. Ogranicza tylko odpowiedzialność do wskazanych w przepisie normalnych (adekwatnych) następstw. Istnienie związku przyczynowego, jako zjawiska obiektywnego determinowane jest określonymi okolicznościami faktycznymi konkretnej sprawy (tak m.in. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 15 lutego 2008 r., sygn. akt: I CSK 359/07).

W rozpatrywanej sprawie Sąd „meriti” ustalił, iż wnioskodawca Z. K. (1) utracił pracę 25 maja 1983 r. w trybie art. 66 kodeksu pracy na skutek jej rozwiązania przez (...) Zakład (...) w związku z upływem 3 miesięcy jego nieobecności w pracy z powodu tymczasowego aresztowania.

Po opuszczeniu zakładu karnego w dniu 27 października 1986 r. wnioskodawca pracował dorywczo do 7 grudnia 1986 r., a od 8 grudnia 1986 r. do 18 grudnia 1986 r. pracował jako (...) w systemie akordowym w (...) -ie w L.. Dnia 23 lutego 1987 r. podjął pracę w (...) Spółdzielni Handlowo-Produkcyjnej w L. i wykonywał ją do maja 1994 r.

Sąd „meriti” na stronie 12 uzasadnienia zaskarżonego wyroku prawidłowo ustalił, iż Z. K. (1) stosunek pracy w (...) -ie w L. rozwiązał w dniu 18 grudnia 1986 r. za porozumieniem stron, a jego późniejsze pozostawanie bez pracy do dnia 22 lutego 1987 r. nie miało związku z orzeczeniem o pozbawieniu go wolności, a było wyrazem jego uzgodnionej woli z pracodawcą. Wnioskodawca w żaden sposób nie udowodnił, iż na skutek wykonania przeczenia poniósł szkodę wyrażającą się w niemożności nieodpłatnego nabycia 810 akcji (...) -u.

Sąd „meriti” słusznie zauważył, iż akcje pracownicze były to udziały, które otrzymywali m.in. pracownicy przedsiębiorstw państwowych przekształcanych w spółki Skarbu Państwa. Wnioskodawca nie spełniał wymogów określonych w art. 2 ust. 5 pkt „c” i „d” ustawy z 30 sierpnia 1996 r. o prywatyzacji i komercjalizacji, która to ustawa regulowała kryteria przyznawania akcji. Wnioskodawca Z. K. (1) nie domagał się też przyznania mu akcji w trybie art. 38 ust. 2 tej ustawy.

Sąd Apelacyjny zauważa również, iż wnioskodawca nie skorzystał z możliwości jaką dawała ustawa z 24 maja 1989 r. o przywróceniu praw pracowniczych osobom pozbawionym zatrudnienia za działalność związkową, samorządową, przekonania polityczne i religijne (Dzienniki Ustaw z 31 maja i 11 grudnia 1989 r., 1989.64.172, 1989.64.391). Na podstawie przepisów tej ustawy Z. K. (1) mógł zgłosić na piśmie gotowość ponownego podjęcia pracy w (...) -ie. Wówczas zgodnie z art. 2 tej ustawy zakład pracy w terminie 14 dni zobowiązany był ponownie go zatrudnić, co otworzyłoby wnioskodawcy możliwość ubiegania się o bezpłatne akcje po wejściu w życie wyżej cytowanej ustawy prywatyzacyjnej. W wyroku z 14 września 2014 r., sygn. akt: I OSK 1229/14 (LEX nr 1664501) Naczelny Sąd Administracyjny stwierdził, iż jeżeli osoba wymieniona w art. 1 ustawy z 1989 r. o przywróceniu praw pracowniczych osobom pozbawionym zatrudnienia za działalność związkową, samorządową, przekonania polityczne i religijne, nie wdrożyła procedury zmierzającej do ponownego nawiązania stosunku pracy, poczynając od złożenia na piśmie gotowości podjęcia zatrudnienia, nie przysługują jej inne uprawnienia określone w w/w ustawie.

W związku z powyższym należy stwierdzić, iż Sąd „meriti” prawidłowo ustalił, iż brak jest związku przyczynowego pomiędzy pozbawieniem wnioskodawcy wolności, a żądaniem zasądzenia równowartości 810 akcji (...) -u. Ferując zaskarżone postanowienie Sąd I instancji nie dopuścił się zarzucanej przez skarżącego obrazy prawa materialnego, a we wniesionej apelacji jej autor nie przedstawił żadnych racjonalnych argumentów, które trafność decyzji tego Sądu mogłyby podważyć.

Z tych względów Sąd Apelacyjny utrzymał zaskarżony wyrok w mocy.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono zgodnie z przepisem art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

SSA Tadeusz Kielbowicz SSA Ryszard Ponikowski SSA Wiesław Pędziwiatr